

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА, НАУКОВА
ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЦНБ

Л.А.Дубровіна

ІНСТИТУТ РУКОПISУ: ЗАВДАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Інститут рукопису було створено 1992 року на базі відділу рукописів як науково-дослідний структурний підрозділ ЦНБ ім.В.ІВернадського АН України, що було зумовлено реорганізацією Бібліотеки в науково-дослідний, інформаційний та культурно-просвітницький комплекс із широкими науковими та культурологічними функціями. Це цілком закономірно, оскільки фонди Інституту тісно пов'язані з формуванням національного бібліотечного фонду і єдині за своїм походженням.

Джерельною базою Інституту є фонди відділу рукописів ЦНБ, зібрані завдяки зусиллям фундаторів АН України та видатними вченими, археографами, бібліотекарями, джерелознавцями. Велика роль у збиранні та зберіганні рукописної спадщини належить відомим ученим: В.ІВернадському, М.П.Василенку, А.Ю.Кримському, П.І.Петрову, Г.П.Житецькому, П.М.Попову, М.В.Геппенеру. Самовідданою працею багатьох археографів і джерелознавців відділу рукописів, таких, як О.А.Назаревський, М.В.Геппенер, К.О.Лазаревська, М.М.Городков, Д.М.Іофанов, М.П.Візир, О.М.Апанович, Й.В.Шубинський, Є.П.Кирилюк, А.Г.Адаменко, С.І.Білокінь, І.Д.Лисоченко, Т.І.Воронкова, О.Й.Ніколаєвська та інших, було закладено та сформовано традиції комплектування, археографічного опрацювання та наукового дослідження багатоаспектної рукописної спадщини України. Ними було описано та науково репрезентовано 300 тис. одиниць зберігання рукописного фонду академічної бібліотеки.

Зусилля відділу рукописів сконцентровані на описі грецьких, латинських, східних та слов'янських рукописних книг. Ці дослідження здійснюють молоді вчені: О.В.Савченко, Є.К.Чернухін, О.О.Хамрай, І.О.Петровський, Л.А.Гнатенко, О.М.Гальченко, О.А.Іванова. Над джерелознавчою розробкою документів

архівних фондів працюють С.М.Кіржаєв, Р.М.Зубкова, С.О.Булатова, Л.В.Шаріпова, І.А.Сергеева та ін. Проблематиці кодикологічних досліджень та предмета кодикології, що практично до останнього часу не розроблялася в Україні, присвячені наукові дослідження Л.А.Дубровіної. Результати роботи працівників відділу рукописів опубліковані в численних наукових виданнях, збірниках наукових праць відділу. Огляди фондів, монографічні дослідження, збірники наукових праць, публікації документів відображають дослідження рукописів та документів різного походження [1]. До найбільш значних науково-інформаційних видань-довідників, покажчиків, каталогів належать видання опису слов'янських, грецьких, арабських рукописів, документальних матеріалів особових архівних фондів, окремих тематичних збірок документів, автографів українських літературних класиків [2]. Здійснено чимало публікацій документів з проблем едиційної археографії [3], опубліковані монографічні дослідження з різних питань наукової розробки та дослідження рукописів, що зберігаються у фондах ЦНБ.

Підготовлений до друку покажчик науково-інформаційних видань (пов'язаних з розробкою рукописних фондів за весь час існування відділу рукописів). Його вихід планується на початок 1994 р. З науковими працями співробітників відділу рукописів та Інституту рукопису можна ознайомитися у ювілейному бібліографічному покажчику, що виходить до 75-річчя ЦНБ ім.В.ІВернадського АН України [5].

Ще на початку існування Всенародної бібліотеки України в рукописному відділі Бібліотеки були сконцентровані окремі зібрання, рукописи та історичні документи, зібрані протягом ХІХ ст. багатьма історико-просвітницькими установами, учбовими закладами, колекційні рукописні матеріали та архіви. Ці фонди збагачувалися на основі археологічних експедицій та

послідовного комплектування. Нині фонд рукописів, документів та рукописних книг нараховує близько 400 тис. одзб. Серед них близько 8 тис. рукописних книг, 100 тис. стародавніх архівних документів, документи та матеріали видатних діячів XIX–XX ст.

За своїм походженням рукописи пов'язані з історією та культурою України, багатоаспектні за змістом, а за складом репрезентують усі види рукописів та документів на всіх мовах світу. До них належать пам'ятки книжної писемності, історичні документи та наративні матеріали, архівні фонди просвітницьких і наукових установ, а також особисті фонди та окремі матеріали видатних діячів української науки і культури. Це — багатий матеріал для науки «манускриптознавство», яка поки що є складовою частиною багатьох допоміжних та спеціальних наук, що вивчають рукописний документ у різних аспектах. Власне документ, як факт та фактор історичного процесу в його сталості та мінливості, характерні закономірності рукописної традиції комплексно досі не вивчалися. Рукописна традиція існує і нині, і це явище заслуговує окремого вивчення.

Основні наукові досягнення концентрувалися в галузі археографічного опрацювання та джерелознавчого дослідження рукописів різного типу та виду, особових архівних фондів, матеріалів діяльності різних установ і учбових закладів. Розробка проблем камеральної археографії та кодикографії, кодикології, публікація пам'яток і збірників документів, дослідження історіографічних та джерелознавчих проблем історії України, науковий аналіз окремих проблем історії, філології, етнографії характеризують сучасні напрями дослідження відділів Інституту рукопису.

Тому створення Інституту було підготовлено всім розвитком наукових досліджень відділу рукописів.

Відповідно до Положення, Інститут здійснює збирання, зберігання та введення до наукового і культурного обігу найцінніших рукописних пам'яток і рукописної спадщини українського народу та народів, які проживають в Україні, а також колекційних рукописних матеріалів інших країн та народів, що належать світовій культурі.

Становлення Інституту рукопису є актуальним завданням сьогодення, оскільки серед численних наукових напрямів АН України відсутня спеціальна гуманітарна галузь, яка б вивчала історико-документальну спадщину та рукописно-книжну традицію на основі інтеграції широкого кола джерелознавчих і книгознавчих наук у рамках

спеціальної науки «манускриптознавства». Це дало б змогу сформувати нову систему історико-філологічних досліджень на основі розробки комплексного підходу до джерелознавчого поняття «рукопис» та «рукописна книга». Отже, Інститут покликаний стати не тільки джерельною рукописною базою для підтримки гуманітарних досліджень історичного минулого України, а й ініціювати розвиток нового історико-джерелознавчого напрямку наукової діяльності Академії наук України, націленого на всебічну розробку історико-кодикологічних та історико-джерелознавчих проблем рукописної та документальної спадщини.

Вивчення рукопису та історичного документу як об'єкта досліджень і суб'єкта історичного процесу, типології та класифікації рукописів, їх інформаційних, ідеологічних, естетичних, трансляційних й інших функцій, створення інформаційних масивів певного характеру для вивчення системи наукових знань та духовного розвитку суспільства — все це закладає основи для майбутнього створення фундаментальної історії рукописно-книжної традиції та історії книги й документа.

Головною метою Інституту є розвиток досліджень у галузі науково-дослідної, науково-практичної та науково-інформаційної діяльності, спрямованої на теоретичну та науково-практичну розробку проблем писемного джерела у всіх його проявах і властивостях, вивчення основних закономірностей розвитку писемної культури України та світової історико-культурної спадщини.

Науково-дослідна діяльність пов'язана з розвитком споріднених історичних та філологічних допоміжних дисциплін, об'єктом вивчення яких є рукописи (кодикологія та кодикографія, польова та камеральна археографія, джерелознавство, дипломатика, архівознавство, документознавство тощо) на основі інтеграції спеціальних наук джерелознавчого циклу, що дасть змогу комплексно вивчати та використовувати писемну рукописно-книжну та документальну спадщину в Україні у контексті світової культури.

Науково-методична діяльність зосереджена на проблемах наукового обґрунтування та впровадження в системі АН і поза її межами методичних розробок Інституту з комплектування, наукової археографічної обробки, вдосконалення кодикологічного та археографічного опису рукописів і документів, організації зберігання фондів, форм та методів введення їх до наукового обігу.

Науково-практична діяльність концентрується в

галузі збирання та формування повноцінного рукописного фонду, що відображає історію, науку і культуру України від давніх часів до сьогодення, здійснення максимально сприятливих умов для зберігання рукописів. Цим передбачається

- здійснення наукової обробки та організації рукописного фонду, довідково–пошукового апарату на рукописні матеріали;

- організація архівного обліку документів та рукописів, що належать національному державному архівному і бібліотечному фондам за нормативами, встановленими законодавством;

- створення відповідних умов для зберігання рукописів у спеціальному сховищі з Центром реставрації та консервації документів; організацію контролю фізичного стану фондів;

- організація спеціальної підручної довідкової бібліотеки, яка дає змогу здійснити бібліографічне забезпечення науково–дослідних, науково–методичних та науково–практичних розробок Інституту і допомагає дослідникам працювати з рукописами та документами.

Науково–інформаційна робота Інституту реалізується шляхом безпосереднього надання інформації про рукописи та історичні документи через систему традиційного для бібліотеки довідково–пошукового апарату Інституту, автоматизовані системи пошуку інформації, публікації інформаційних видань різного типу.

Виходячи із своїх завдань, Інститут здійснює такі функції: формування та зберігання рукописного фонду писемної спадщини України, яке передбачає комплектування фондів, науково–технічне та археографічне опрацювання рукописів і документів, їх страхове копіювання, облік та зберігання різних типів і видів рукописних матеріалів з історії науки, філософії, філології, історії, мистецтва, етнографії тощо, а також особистих архівних фондів видатних діячів науки та культури.

Введення рукописів та історичних документів до наукового та суспільного обігу, що реалізується через:

- підготовку реєстрів, каталогів, покажчиків української рукописної книги та різноманітних документів, а також інших науково–інформаційних видань;

- створення масиву вторинної документальної інформації для національного зведеного банку даних ‘‘Архівна та рукописна Україніка’’;

- використання багатоджерельних рукописних фондів Інституту – безпосереднє надання рукописних

матеріалів дослідникам і фахівцям різних наукових, освітніх та культурологічних установ і закладів у читальному залі Інституту;

- вдосконалення професійної кваліфікації та підготовки кадрів;

- культурно–просвітницьку та інформаційно–масову роботу, пропаганду рукописної та документальної спадщини України (організація виставок, радіо– та телепередач).

Для виконання науково–дослідної, науково–методичної та науково–практичної роботи Інститут:

- проводить, згідно із затвердженим Інститутом планом НДР (координуючись із загальною тематикою ЦНБ), науково–дослідні та науково–методичні роботи, здійснює підготовку їх до видання, впроваджує результати наукових розробок у практику діяльності Інституту, споріднених наукових установ Академії наук та інших відомств;

- організовує свою роботу на основі взаємодії із спорідненими науковими установами системи Академії наук та інших відомств з урахуванням рекомендацій Вченої ради ЦНБ;

- проводить підвищення наукової кваліфікації співробітників Інституту через систему вищої освіти, стаціонарну та заочну аспірантури, згідно з профілем своєї дослідницької діяльності;

- сприяє науково–організаційним заходам, спрямованим на розвиток наукового напрямку Інституту та апробації наукових досліджень: організовує конференції, міжгалузеві наради, науково–методичні семінари;

- для оперативного введення до наукового обігу матеріалів організовує науково–видавничу діяльність на базі свого комп’ютерного обладнання та редакційно–видавничого підрозділу ЦНБ, пов’язану з використанням і публікацією рукописних матеріалів та документів з фондів ЦНБ.

Структурними підрозділами Інституту є науково–дослідні та науково–прикладні відділи і сектори, які утворюються для вирішення наукових та науково–практичних завдань.

Науково–дослідні підрозділи проводять розробку фундаментальних та прикладних проблем у галузі спеціальних історичних наук, пов’язаних з профілем діяльності Інституту та згідно з основними напрямками діяльності Бібліотеки.

Науково–прикладні відділи здійснюють дослідження прикладних аспектів діяльності Інституту Бібліотеки, втілення науково–методичних розробок у їх практику;

проводять науково-практичні заходи, спрямовані на збирання, зберігання, облік рукописних матеріалів та документів, обслуговування вчених, технічну підготовку інформаційно-довідкових, методичних та наукових видань до друку.

Вищим органом колегіального розгляду основних питань діяльності є науково-методична рада Інституту, яка приймає рішення, виносить їх на затвердження Вченої ради ЦНБ та розробляє рекомендації в межах своєї компетенції, що встановлюється спеціальним положенням. До складу ради входять учені та провідні фахівці Інституту, а також запрошуються провідні вчені Бібліотеки та споріднених установ.

На сучасному етапі структура Інституту складається з 4-х відділів та одного сектора:

1. Відділ кодикології та кодикографії розробляє проблеми історії та теорії української рукописної книги і рукописної книжної культури в Україні, а також створює методичні розробки наукового опису рукописних книг та кодикографічних систем.

2. Відділ загального джерелознавства працює в галузі джерелознавства та архівознавства, камеральної

археографії і науково-технічної обробки фондів, архівних документально-інформаційних пошукових систем.

3. Відділ бібліографічних досліджень ставить своєю метою науково-дослідну та науково-інформаційну діяльність, спрямовану на створення біографічного словника видатних українських діячів науки, культури, освіти, економіки, політики.

4. Відділ зберігання та використання фондів є науково-прикладним підрозділом і здійснює організацію і зберігання рукописних та документальних фондів, обслуговування дослідників у спеціалізованому читальному залі; підготовку наукових видань до друку.

5. Сектор 'орієнталія' здійснює зберігання, науково-технічну обробку та створення довідкового апарату фонду єврейської літератури і східних рукописів.

В Інституті існує наукова підручна бібліотека, яка передбачає комплектування всією науково-довідковою та спеціальною літературою, котра може допомогти досліднику в процесі вивчення та наукового опису рукописних фондів, а також зібрання книг, відбитків статей, що містять матеріали про використання фондів.

[1] *Збірник оглядів фондів відділу рукописів / Держ. публ. б-ка: АН УРСР. - К., 1962 с.; Рукописные фонды Центральной научной библиотеки им. В.И.Вернадского АН УССР: [Сб. науч. тр.] / АН УССР. ЦНБ им. В.И.Вернадского. - Киев: Наук. думка, 1989. - 127 с.; Фонди відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР: Зб. наук. пр. / Відп. ред. М.П.Візир. - К.: Наук. думка, 1982. - 155 с.; Киев в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР / АН УССР. ЦНБ. - Киев: Наук. думка, 1984. - 181 с.; Рукописна та книжкова спадщина України. Археогр. дослідження унікальних арх. та бібл. фондів / Відп. ред. Л.А.Дубровіна, Г.В.Боряк. - К., 1993. - Вип. 1-2.*

Див. також деякі окремі публікації оглядів фондів: *Визирь Н.П.* О некоторых материалах болгарского происхождения в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР // Русско-болгарские связи в области книжного дела. - М., 1981. - С. 138-141; *Визирь Н.П.* Коллекции рукописей Киевского университета, хранящихся в Государственной публичной библиотеке УССР // Науч. информ. бюл. Арх. упр. МВД УССР. - 1957. - №1. - С. 99-108; *Апанович Е.М., Киржаев С.Н.* Рукописные материалы В.И.Вернадского, документы о его жизни и деятельности в архивохранилищах Киева // Бюл. комис. по разраб. науч. наследия акад. В.И.Вернадского. - 1990. - №7. - С.3-39; *Белоконь С.И.* Генеалогические материалы в архиве В.Л. Модзалевского // Археограф. ежегодник за 1979 г. - М., 1981. - С.266-273; *Апанович Е.М.* Комиссия истории Киева в фондах Центральной научной библиотеки АН УССР. - Киев, 1984. - С.161-174; *Апанович Е.М.* Архив А.И.Степовича // Сов. славяноведение. - 1982. - №5. - С.95-105.

[2] *Геппенер М.В., Візир М.П., Шубинський Й.В.* Слов'янські рукописи XI-XIV ст. у фондах Відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР. Огляд, опис, публ. / Відп. ред. О.А.Назаревський. - К.: Наук. думка, 1969. - 152 с.; *Грецькі* актові документи і листи. З фондів Центральної наукової бібліотеки ім. А.І.Вернадського АН УРСР. Кат. рук. XVI-XIX ст. / Уклад. Є.К.Чернухін; Відп. ред. В.І.Ульяновський. - К., 1991. - 54 с.; *Документальні* матеріали М.С.Грушевського у фондах Відділу рукописів ЦНБ ім. В.І.Вернадського АН УРСР. Кат. / АН УРСР. Археогр. коміс., ЦНБ ім. В.І.Вернадського; Уклад. С.М.Кіржаєв; Відп. ред. М.І.Сенченко. - К., 1991. - 114 с.; *Каталог* арабських рукописей / АН УССР. ЦНБ; Сост. А.В.Савченко; Отв. ред. Л.А.Дубровіна. - Киев, 1988. - 63 с.; *Киржаев С.Н.* Аннотированный перечень писем из архива В.И.Вернадского, хранящегося в Отделе рукописей ЦНБ им. В.И.Вернадского АН УССР // Бюл. ком. по разб. науч. наследия акад. В.И.Вернадского. - 1990. - №8. - С.35-50; *Личные* архивные фонды в государственных хранилищах СССР. Указ: В 3 т. / Гл. арх. упр. при Совете министров СССР и др. - М., 1962-1980. - Т.1. - 1962. - 478 с.; Т.2. - 1963. - 502 с.; Т.3. - 1980. - 544 с. *Опис* автографів українських письменників (XIX - початок XX ст.) / АН УРСР. ЦНБ; Склали А.Т.Адаменко та ін.; Відп. ред. Є.П.Кирилюк. - К.: Вид-во АН УРСР, 1959. - 315 с.; *Слов'янські* рукописи XI-XIV ст. у фондах відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки Академії наук Української РСР. Огляд, опис, публ. / АН УРСР. ЦНБ; Уклад. М.В.Геппенер та ін. - К.: Наук. думка, 1969. - 152 с.; *Т.Г.Шевченко* в епістолярії Відділу рукописів / АН УРСР. ЦНБ; уклад. А.Г.Адаменко та ін.; Відп. ред. Ф.К.Сарана. - К.: Наук. думка, 1966. - 492 с.; *Шубинський Й.В.* Описание автографов Н.В.Гоголя / АН УССР. Гос. публ. б-ка, Отд. рукописей; Отв. ред. А.А.Назаревський; Ред.С.И.Петров. - Киев, 1952. - 78 с.

[3] *Візир М.П., Бандура О.І.* З епістолярії спадщини Павла Тичини // Рад. літературознавство. - 1971. - №11. - С.72-78; *Візир*

М.Л. Листи Івана Франка до Ю.Яворського // Рад. літературознавство.—1960.—№3.—С.119—124; *Визирь Н.П., Шубинский И.В.* ПА.Румянцев, А.В.Суворов, М.И.Кутузов. Документы и материалы (хранящиеся в Отделе рукописей ЦНБ) / АН УССР. ЦНБ; Отв. ред. В.И.Шелудченко.—Киев: Наук. думка, 1974.—88 с.; *Визирь Н.П.* Публикация двух документов М.И.Кутузова // Русские полководцы: Сб. документов и материалов.—М.: Воениздат, 1956.—Т.5.—С.609—610; *Геппелер Н.В.* Отрывок пергаментного молитвенника кириловского письма конца XIII в.; Из находок в старых переплетах // Тр. Отд. древнерус. лит. Ин-та рус. лит. АН СССР.—1961.—Т.17.—С.618—623; *Дуб ровина Л.А., Корній Л.Л.* Болгарський наспів в українських ірмолях XVI—XVII ст.: (Дослідж., кат., публ. текстів).—К., 1993.—491 с.; *Житецький Г.П.* До листування М.С.Лескова // Україна.—1928.—№2.—С.11—14; *Житецький Г.П.* Куліш і Костомаров: недруковане листування, 1860—1870 рр. // Україна.—1927.—№21.—С.39—65; *Житецький Г.П.* Лист і вірші Свидницького про селянські екзекуції // Україна.—1924.—№4.—С.93—98; *Житецький Г.П.* Листування М.С.Лескова з професором П.О.Тарновським // Україна.—1927.—№21.—С.182—193; *Житецький Г.П.* Листування О.М.Лазаревського і М.І.Костомарова // Україна.—1927.—№23.—С.98—104; *Гофанов Д., Ярош О.* Лист Архипа Тесленка // Вісн. АН УРСР.—1953.—№12; Вісн. АН УРСР.—1958.—№3.—С.56—60; *Кримський А.Ю.* Твори. К.: Наук. думка, 1973.—Т.5, ч.2 Листи з Сербії та Лівану, які зберігаються у Відділі рукописів ЦНБ (1896—1898) / Упоряд. М.П.Візир.—К.: Наук. думка, 1973.—336 с.; *Кримський А.Й.* Письма из Ливана, 1896—1898 / АН СССР. Ин-т востоковедения, АН УССР. ЦНБ; Сост. Н.П. Визирь, И.М. Смилянская.—М.: Наука, 1975.—334 с.; Листи до Т.Г.Шевченка, 1840—1861 / АН УРСР. Ін-т літ. ім. Т.Г.Шевченка; Упоряд., передм., прим. Л.Ф. Кодацька; Відп. ред. Є.П.Кирилук.—К.: Вид-во АН УРСР, 1962.—332 с.; *Лисоченко І.* Листи М.Лисенка до П.Житецького // Нар. творчість та етнографія.—1968.—№6.—С.76—77; Листи Івана Франка // Вісті.—1936.—26 жовт.; *Назаревський А.А.* Неизданное письмо И.С.Тургенева // Вісн. Київ. ун-ту.—1960.—№3: Сер. філології та журналістики, №2.—С.29—31; *Назаревський А.А.* З епістолярної спадщини Гоголя. Листи до В.І.Белого, М.В. Рєспіної і Є.П.Рєспіної // Рад. літературознавство.—1940.—№5/6.—С.319—328; *Неопублікований* варіант поеми Шевченка: Великий льох // Більшовик.—1936.—4 квіт.; ПА.Румянцев, А.В.Суворов, М.И.Кутузов. Документы и материалы / АН УССР. ЦНБ; Сост. Н.П.Визирь, И.В.Шубинский; Отв. ред. В.И.Шелудченко.—Киев: Наук. думка, 1974.—88 с.; *Попов П.М.* Невідомі листи Г.Ф.Квітки—Основ'яненка.—К.: Наук. думка, 1966.—52 с.; *Попов П.М.* Неизвестная драма петровской эпохи "Иудиф" // Тр. Отд. древнерус. лит. Ин-та рус. лит. АН СССР.—1936.—Т.3.—С.195—258; Синови України: 36. ст. 1906 р. на пошану проф. В.Антоновича / Впоряд., післямова С.М.Кіржаєва, В.І.Ульяновського.—К., 1993.—124 с.—Фототип. вид.; *Сытник К.М., Стойко С.М., Апанович Е.М.* В.И.Вернадский; Жизнь и деятельность на Украине.—Киев: Наук. думка, 1984.—235 с.; *Шевченко і брати Лазаревські: Дещо з родин. арх. Лазаревських / Упор. К.Лазаревська // Україна.—1928.—№4.—С.46—51*

[4] *Апанович Е.М.* В.И.Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине.—Киев: Наук. думка, 1984.—235 с.; *Апанович Е.М.* Рукописная светская книга XVIII в. на Украине: Ист. сб. / АН УССР. ЦНБ; Отв. ред. Н.Н.Роов.—Киев: Наук. думка, 1983.—222 с.; *Апанович О.М.* Життя спрямоване до високих ідеалів: Сценарій вечора—розповіді про В.І.Вернадського, вченого—енциклопедиста, мислителя, гуманіста, організатора науки.—К.: М—во культури України 1988.—46 с.; *Апанович О.М.* По місцях боїв визвольної війни українського народу, 1648—1654 рр.—К.: Радшк., 1955.—59 с.; *Дуб ровина Л.А.* История о Казанском царстве (Казанский летописец): Списки и классификация текстов.—Киев: Наук. думка, 1989.—192 с.; *Дуб ровина Л.А., Гальченко О.М., Іванова О.А.* Кодикологія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису.—К., 1992.—152 с.; *Дуб ровина Л.А.* Кодикологія та кодикографія української рукописної книги.—К., 1992.—262 с.; *Гофанов Д.* Матеріали про життя і творчість Тараса Шевченка.—К.: Держполітвидав, 1957.—437 с.; *Гофанов Д., Н.В.Гоголь.* Детские и юношеские годы / Отв. ред. А.И.Белецкий.—Киев: Изд-во АН УССР, 1951.—451 с.; *Назаревський А.А.* Из истории русско-украинских литературных связей. Старинные книжные легенды и их связи с русским и украинским фольклором / КГУ им. Т.Г.Шевченка.—Киев: Изд-во Киев. ун-та, 1963.—III с.; *Попов П.М.* Албанія в російській та українській літературах XV—XX ст.: З історії міжнар. літ. зв'язків / АН УРСР. Ін-т літ. ім. Т.Г.Шевченка.—К.: Вид-во АН УРСР, 1959.—336 с.; *Попов П.М.* М.Костомаров як фольклорист і етнограф / АН УРСР. Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії; Відп. ред. К.Г.Гуслистый.—К.: Наук. думка, 1968.—115 с.

В.Г.Попроцька

ДРУГА НАУКОВА СЕСІЯ ІНСТИТУТУ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА

Ця сесія відбулася 17 червня 1993 р. На ній обговорювалася найгостріша проблема, що існує в теорії бібліотекознавства і бібліотечній практиці,— удосконалення системи обслуговування читачів. У пленарному засіданні і наукових диспутах взяли участь співробітники ЦНБ АН України, республіканських і вузівських бібліотек, викладачі та аспіранти Київського державного інституту культури.

З безупинним плином часу, зміною соціально—

економічних умов, у міру дедалі зростаючого інформаційного нагромадження стає іншим і сам читач, відповідно його запити і потреби, його інтелектуальний рівень — отже, проблема обслуговування читачів завжди на вістрі дня, завжди актуальна.

Проблема вдосконалення системи обслуговування читачів є однією з основних у бібліотечній справі,— підкреслив директор ЦНБ, член—кореспондент АН України О.С.Онищенко, який відкрив сесію. Особливість її розв'язання у ЦНБ пов'язана з розширенням

© ПОПРОЦЬКА Віра Григорівна